Instrukcijos pavadinimas	Saugos ir sveikatos instrukcija Rangovų darbuotojams, dirbantiems Bendrovės dujų objektuose Nr. DS-11-26
Taikymo sritis	Fiziniams ar juridiniams asmenims dirbantiems AB „Energijos skirstymo operatorius“ dujų objektuose

1. Naudojami sąvokos ir trumpiniai

Nurodoma sąvoka arba trumpinys	Sąvokos arba trumpinio paaiškinimas
Bendrovė	AB „Energijos skirstymo operatorius“
Rangovas	Fizinis ar juridinis asmuo, vykdantis darbus Bendrovės objektuose sudarytų sutarčių tarp jo ir Bendrovės Rangovo pagrindu, Bendrovės Rangovo pasitelkiamas atlikti sutartyje nurodytus darbus ar tam tikras darbų dalis, suteikiantis tam tikrą su darbais susijusią paslaugą arba tam tikras reikalingas paslaugos dalis. Bendrovės subrangovas atsako už nuomos pagrindais jo pasitelktus fizinius ar juridinius asmenis, kurie subrangovo vardu atlieka sutartyje nurodytus darbus ar tam tikras darbų dalis, suteikia tam tikrą su darbais susijusią paslaugą arba tam tikras reikalingas paslaugos dalis.
Darbo vieta	Darbo vietos Bendrovės statiniuose ir bet kurios kitos vietos Bendrovės teritorijoje, kurioje darbuotojai gali būti darbo metu, atlikdami savo darbo funkcijas
Avarija	Nenumatytas įvykis dėl darbo priemonių gedimo, darbo ar technologinių procesų pažeidimo ar kitų nenumatytų aplinkybių, sukėlęs pavojų žmonėms, aplinkai ir padaręs ar galėjęs padaryti žalą darbuotojų sveikatai ir (ar) aplinkai.
Aktas – leidimas	Rašytinis leidimas pradėti vykdyti statybos, įrengimo, rekonstravimo/remonto, techninės priežiūros darbus dujų skirstymo sistemos objekte.

2. Pagrindinė informacija (Bendrosios nuostatos)

2.1. Dokumentas reglamentuoja darbų saugos reikalavimus, kurių turi laikytis Rangovų darbuotojai vykdydami darbus Bendrovės dujų objektuose.

2.2. Kokybės užtikrinimo kriterijus - instruktuoti 100 % Rangovų darbų vadovus organizuojančius ir atliekančius darbus Bendrovės dujų objektuose.

2.3. Pradėti dirbti Rangovų personalui Bendrovės gamtinių dujų skirstymo sistemoje (toliau – skirstymo sistema), atliekant skirstymo sistemos statybos (įrengimo), rekonstravimo (pertvarkymo) ar remonto darbus leidžiama tik pasirašius rangos sutartį, įgaliotiems asmenims pasirašius Aktą-leidimą. Rangovų darbų vadovai su šia instrukcija supažindinami el. būdu. Jeigu nėra galimybės instruktuotis el. būdu tai Darbų vadovų instruktavimas ir supažindinimas įforminamas Rangovo ir komandiruotų darbuotojų saugos darbe instruktavimų registravimo žurnale..

2.4. Darbai skirstymo sistemoje bei skirstymo sistemų statybos (įrengimo), rekonstravimo (pertvarkymo) ar remonto darbai vykdomi laikantis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, - Degiųjų dujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklių ir kitų šiuos darbus reglamentuojančių teisės aktų bei Bendrovės vidaus tvarkos dokumentų, paminėtų šioje instrukcijoje rangos sutartyse, trišalėse sutartyse. Priklausomai nuo darbų pobūdžio ir kategorijos, darbų pradžia ir pabaiga įforminama vykdant tiems darbams teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

2.5. Bendrovės darbuotojai turi teisę nutraukti Rangovų darbuotojų darbą, jei pastebi juos darbo vietoje pažeidžiant saugos darbe reikalavimus, apsvaigusius nuo narkotinių, psichotropinių medžiagų ar alkoholio.

2.6. Rangovų darbuotojai privalo:

2.6.1. atliekant dujų sistemų įrengimo, rekonstravimo, pertvarkymo, remonto, žemės kasimo, betranšėjinio dujotiekių tiesimo, bandymo, derinimo darbus, vadovautis Bendrovės patvirtintomis atliekamų darbų technologinėmis instrukcijomis, kurios patalpintos išoriniame Bendrovės tinklapyje. Jei nėra patvirtintų Bendrovės technologinių instrukcijų, vadovaujamasi darbus vykdančios organizacijos vadovo patvirtintomis technologinėmis instrukcijomis arba įrenginių, įtaisų, medžiagų, jungiamųjų detalių gamintojų parengtomis instrukcijomis. Paminėtų dokumentų kopijas rangovas, užsakovo prašymu, turi pateikti užsakovui.

2.6.2. būti teisės aktų nustatyta tvarka apmokyti ir atestuoti, saugiai dirbti su įrenginiais, darbo įrankiais, kitomis darbo priemonėmis;

2.6.3. saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, mokėti saugiai dirbti;

2.6.4. dirbti su techniškai tvarkingomis darbo priemonėmis;

2.6.5. laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos, gaisrinės saugos, darbų technologijos, įrenginių eksploatavimo, asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių (toliau - AP) naudojimo instrukcijų reikalavimų;

2.6.6. tinkamai, saugiai, laiku atlikti pavestą darbą;

2.6.7. vykdyti darbų vadovo, spec. statybos darbų vadovo pavedimus ir nurodymus;

2.6.8. žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti naudotis jomis, vengti veiksmų, galinčių sukelti gaisrą;

2.6.9. žinoti kur yra laikomos pirmosios medicinos pagalbos priemonės, mokėti jomis naudotis ir suteikti pirmąją pagalbą.

2.6.10. dirbti tik su tvarkingomis, galiojančiomis ir standartus atitinkančiomis AAP;

2.6.11. nedelsiant pranešti Rangovo darbų vadovui, Bendrovės techninę priežiūrą vykdančiam darbuotojui ir Dujų tinklo operatyvinio valdymo departamento budinčiam dispečeriui apie bet kokį nelaimingą atsitikimą, vykdant darbus Bendrovės objektuose;

2.6.12. suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems ir, jei yra įtarimas, kad sužeidimas pavojingas sveikatai ar gyvybei, kviesti greitąją medicinos pagalbą bendruoju pagalbos telefonu;

2.6.13. vykdant darbus gamtinių dujų aplinkoje laikytis Degiųjų dujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklių reikalavimų.

2.7. Rangovų darbuotojai turi teisę atsisakyti dirbti, jei dėl nuo Bendrovės priklausančių aplinkybių kyla pavojus jų saugai ir sveikatai. Apie atsisakymo aplinkybes ir priežastis Rangovai privalo informuoti Bendrovės atsakingus asmenis pasirašiusius Aktą-Leidimą.

2.8. Rangovų darbuotojams, kuriems Bendrovės leista dirbti atitinkamuose nuosavybės ar pasitikėjimo teise priklausančiuose objektuose, pažeidusiems šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir pasekmes.

3. Rizikos faktoriai, galimos pasekmės ir apsaugos priemonės nuo jų poveikio.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Prevencinės priemonės
Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, naudoti pagal paskirtį ir laikytis eksploatavimo reikalavimų.
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos	Neliesti judančių dalių, kurios negali būti uždengtos apsaugomis. Nedėvėti palaidų darbinių rūbų, raiščių, grandinėlių.
Vibracija	Neigiamas poveikis organizmui, nuovargis	Jei vibracijos neįmanoma pašalinti ar sumažinti – daryti pertraukas, naudoti AAP.
Dujos, dulkės, garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, alerginės ir profesinės ligos	Dirbti priešvėjinėje pusėje, viršijus normas – naudoti tinkamai parinktą respiratorių.
Gaisro ar sprogimo galimybė	Traumos, nudegimai	Nelaikyti darbo vietoje degių ir sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų
Žemės griūtis, nuošliauža	Sunkios ar mirtinos traumos	Prieš darbus įvertinti gruntą, nedirbti po lietaus ar atlydžio, naudoti sutvirtinimus
Fizinė perkrova	Traumos, raumenų patempimai	Nekelti viršijančių normą krovinių, sunkesnius kelti dviese
Drožlės, skiedros	Akių, rankų pažeidimai	Drožles valyti tik su šepečiu. Rankomis ir skudurais valyti draudžiama. Gręžiant, pjaunant užsidėti apsauginius akinius ar skydelį.
Įkaitę paviršiai, karštos dalys	Terminiai sužalojimai	Neliesti įkaitusių paviršių plikomis rankomis
Slėgis technologinėje sistemoje	Įvairūs sužeidimai	Nuolat tikrinti sujungimų sandarumą ir patikimumą
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Susirgimai, nušalimai, traumos	Tinkamai apsirengti, daryti pertraukas, nutraukti darbus audros ar plikšalos metu
Kelių transporto priemonės	Avarijos, traumos	Laikytis KET, naudoti šviesą atspindinčius drabužius, atitverti darbo vietą
Transportuojamas krovinys	Sunkios ar mirtinos traumos	Teisingai užkabinti krovinį, nevykdyti darbų virš žmonių, dirbti tik apmokytiems darbuotojams
Gyvūnų, vabzdžių įkandimai	Įvairūs sužeidimai	Tikrinti teritoriją, naudoti atbaidančias priemones, dėvėti tinkamą aprangą
Aukšta variklio temperatūra, garai	Rankų, veido nudegimai	Naudoti apsaugines pirštines, būti priešvėjinėje pusėje
Kuro garai, išmetamosios dujos	Svaigimas, pykinimas, sąmonės netekimas	Vėdinti kabiną, išjungti variklį, nepalikti įjungto variklio uždarose patalpose

4. Darbuotojo veiksmai prieš darbo pradžią

4.1. Su galimais pavojingais ir kenksmingais veiksniais darbo vietoje Rangovų darbuotojai supažindinami savo darbdavio ir įforminami savo įmonės “Instruktavimų darbo vietoje registracijos žurnale“.

4.2. Su ypatumais konkrečioje darbo vietoje Rangovų darbus organizuojantis vadovas, kuris išduos paskyras ir darbus vykdysiantis darbų vadovas bei spec. statybos darbų vadovas supažindinami pirminio instruktavimo metu atvykus vykdyti darbus Bendrovės įrenginiuose ir instruktavimas įforminamas “Rangovo ir komandiruoto personalo saugos darbe instruktavimų registravimo žurnale“. Instruktavimo metu supažindinama su šia instrukcija, saugos ypatumais darbo vietoje. Jei Rangovas iki šiol nedirbo Bendrovėje ir nėra susipažinęs su Rangos darbų vykdymo Bendrovės eksploatuojamuose elektros įrenginiuose bei dujų skirstymo sistemoje proceso aprašu ir Darbų vykdymo dujų įrenginiuose proceso aprašu, nurodoma vieta Bendrovės išoriniame tinklapyje, kur gali susipažinti su minėtais dokumentais.

4.3. Tikslinį instruktavimą prieš darbų pradžią kiekvienoje konkrečioje darbo vietoje savo darbuotojams praveda Rangovų darbų vadovai ar spec. statybos darbų vadovai.

4.4. Asmeninėmis apsaugos priemonėmis Rangovų darbuotojus aprūpina Rangovų darbdaviai.

4.5. Prieš pradėdami dirbti Rangovų darbuotojai privalo:

4.5.1. atvykę dirbti į Bendrovę Rangovų darbus organizuojantys vadovai, kurie išduos paskyras ir darbus vykdysiantys darbų vadovai bei spec. statybos darbų vadovai – instruktuojasi el. būdu apie darbo vietos ypatumus, darbų vykdymo tvarką ir pavojingus bei kenksmingus rizikos veiksnius darbo vietoje;

4.5.2. atsižvelgiant į darbų pobūdį su Bendrovės atsakingais darbuotojais pasirašyti Aktą-Leidimą, suteikiantį teisę pradėti vykdyti statybos (įrengimo), rekonstravimo (pertvarkymo) ar remonto darbus skirstymo sistemoje. Aktas - leidimas gali būti išduodamas ne ilgesniam, nei sutarties, sudarytos tarp Bendrovės ir Bendrovės rangovo, galiojimo terminui. Pratęsus sutarties galiojimą ar esant rangovų įsipareigojimui garantiniams darbams, Aktas - leidimas pasirašytai sutarčiai gali būti pratęstas, jei darbų pobūdis ir sąlygos nekinta. Jei sutarties vykdymo metu kinta darbų pobūdis ar sąlygos turi būti kreipiamasi į Bendrovę dėl naujo Akto - leidimo išdavimo;

4.5.3. Rangovų darbuotojai – išklausyti savo darbdavių ar jų įgaliotų asmenų instruktavimą konkrečių darbų atlikimu;

4.5.4. Rangovo darbus organizuojantis vadovas darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirast) rizikos veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, prieš darbų pradžią, darbuotojams privalo išduoti paskyrą–leidimą darbams atlikti;

4.5.5. Rangovo darbus organizuojantis vadovas darbų vykdymui gamtinių dujų aplinkoje, prieš darbų pradžią, darbuotojams privalo išduoti paskyrą darbams atlikti (paskyra privalo būti darbo vietoje), vadovaujantis Degiųjų dujų aplinkoje atliekamų darbų saugos taisyklių reikalavimais. Visos Paskyros išduodamos ir registruojamos NĮP programoje, jei NĮP laikinai nefunkcionuoja ar yra kitų NĮP funkcionavimo trikdžių, pildomas popierinis variantas.

5. Darbuotojo veiksmai darbo metu

5.1. Rangovo darbų vadovai ar spec. statybos darbų vadovai privalo viso darbo atlikimo laikotarpiu būti darbo vietoje ir kontroliuoti darbų atlikimą.
5.2. Rangovų darbuotojai privalo dirbti tik nurodytoje darbo vietoje. Priimdami darbo vietą, kai dirbama pagal paskyrą, Rangovų atsakingi asmenys privalo patikrinti, ar darbo vietos pavadinimas atitinka nurodytuose dokumentuose.
5.3. Draudžiama savavališkai išplėsti darbo zoną, dirbti papildomus darbus ar pan., jei tai nenumatyta rangos sutartyje bei Akte-Leidime.
5.4. Išduotą Aktą-Leidimą ir priklausomai nuo atliekamų darbų pobūdžio įformintą paskyrą darbų vadovas privalo turėti objekte ir esant poreikiui pateikti Bendrovės atstovams.
5.5. Visos papildomos sąlygos ar saugos reikalavimai liečiančios abipusius santykius turi būti aptarti Akte-Leidime ir privalomi darbus vykdysiantiems Rangovams ir subrangovams.
5.6. Už darbuotojų saugą konkrečioje paruoštoje darbo vietoje, kai ją priėmė Rangovų darbų vadovai ar spec. statybos darbų vadovai, atsako tų organizacijų darbų vadovai ar spec. statybos darbų vadovai.
5.7. Jei atvykusi Rangovų brigada randa darbo vietoje kitas brigadas, jos darbų vadovas ar spec. statybos darbų vadovas privalo išaiškinti su jau dirbančios brigados darbų vadovu ar spec. statybos darbų vadovu darbo zonas, o su Bendrovės techninę priežiūrą vykdančiu darbuotoju darbo sąlygas.
5.8. Rangovo darbuotojai, vykdantys skirstymo sistemos statybos (įrengimo), rekonstravimo (pertvarkymo) ar remonto darbus, darbo vietoje privalo turėti energetikos darbuotojo pažymėjimo kopiją, darbuotojo pažymėjimą ir (ar) asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.
5.9. Dirbant važiuojamoje kelio dalyje, prieš darbo vietą privaloma pastatyti kelio ženklus, įspėjančius apie darbus, greičio ribojimą, eismo krypties pakeitimus ar kitus ribojimus. Ženklai turi būti išdėstyti pagal tipines schemas, numatytas taisyklėse. Darbo vieta turi būti aptverta naudojant: kūgius, stulpelius, apsauginius atitvarus, nukreipiamuosius skydus.
5.10. Jeigu darbai vyksta prasto matomumo sąlygomis ar tamsiuoju paros metu, atitvarai turi būti papildyti: geltonais mirksinčiais žibintais, atšvaitais.
5.11. Jeigu darbo vieta užima dalį ar visą eismo juostą, turi būti: įrengti laikini apylankos ar eismo nukreipimo sprendimai, naudojami reguliuotojai arba šviesoforai, jei to reikalauja situacija.
5.12. Kelyje (gatvėje) dirbantys asmenys privalo vilkėti ryškiaspalvius darbo drabužius su šviesą atspindinčiais elementais.
5.13. Prieš pradedant darbus iškasose Bendrovės, Rangovo darbų vadovas / Darbų vykdytojas, turi atlikti iškasos vertinimą ir įsitikinti, kad iškasose yra saugu dirbti.
5.14. Jeigu iškasos gylis yra daugiau nei 1,50 cm. tai yra privaloma atlikti iškasos nušlaitavimą arba įrengti apsauginius skydus atitinkančius specialius reikalavimus.
5.15. Bendrovės Rangovui pasitelkus darbams vieną ar kelis Bendrovės subrangovus, Leidime tarp Bendrovės ir Bendrovės Rangovo turi būti nurodomi dirbsiantys Bendrovės subrangovai (jei darbo eigoje Bendrovės subrangovai įstatymų bei Bendrovės galiojančios sutarties su rangovu nustatyta tvarka keisis, Leidimas turi būti atnaujintas – perrašytas). Už Bendrovės subrangovų darbuotojų saugą ir sveikatą atsako Bendrovės Rangovas.

6. Darbuotojo veiksmai avariniais (ypatingais) atvejais

6.1. Pastebėjus, kad gali įvykti Įvykis nedelsiant nutraukti darbus ir apie tai pranešti Rangovo darbų vadovui, Bendrovės techninę priežiūrą vykdančiam darbuotojui ir Dujų tinklo operatyvinio valdymo departamentui telefonu 1804.
6.2. Atsitikus Įvykiui - nutraukti darbus, nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą, esant reikalui – iškviesti greitąją medicininę pagalbą tel. 112 ir pranešti darbų vadovui. Visapusiškai vertinti susidariusią situaciją ir jos sukeltą pavojų bei numatyti jos lokalizavimo ir likvidavimo būdus ir galimybes, atsižvelgiant, kad lokalizavimo ir likvidavimo darbai ir veiksmai jokiu būdu negali būti avarijos ar sutrikimo išplitimo, naujų nelaimingų atsitikimų priežastimi. Darbo vieta ir įrenginių būklė, iki Įvykis bus pradėtas tirti, turi išlikti tokios, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtini pakeitimai gali būti daromi, jei jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių asmenų gyvybei ir sveikatai, tačiau visa tai, kas buvo iki pakeitimų, turi būti raštu ir grafiškai įforminta, nufotografuota ar nufilmuota.
6.3. Pastebėjus darbo priemonių pažeidimus, gedimus, nutraukti darbą ir informuoti apie tai darbų vadovą ar spec. statybos darbų vadovą.
6.4. Pastebėjus gaisro židinį, gesinti pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvas, smėlis, nedegus audinys, priešgaisrinis vandentiekis), nedelsiant apie tai pranešti darbų vadovui, esant reikalui – Bendrajam pagalbos centrui.

7. Darbuotojo veiksmai baigus darbą

7.1. Baigę darbą, Rangovų darbuotojai privalo:
7.1.1. Sutvarkyti darbo vietą: išsinešti naudotą inventorių, įrankius, surinkti šiukšles, atliekas. Surinktas šiukšles, atliekas išvežti ir utilizuoti. Iškasose palikti šiukšles draudžiama;
7.1.2. Išvesti savo darbuotojus iš darbo vietos;
7.1.3. Tranšėjas, šurfus uždengti arba aptverti (jeigu iškasos paliekamos kitai dienai), pažymėti atspindinčiomis juostomis, jeigu iškasa paliekama važiojamojoje dalyje, galioja papildomi reikalavimai, vienas iš jų, reikalinga įrengti įspėjamąjį apšvietimą.
7.1.4. Nustatyta tvarka priklausomai nuo darbų pobūdžio pranešti apie darbų baigimą Bendrovės atstovams.

8. Pastabos (Baigiamosios nuostatos)

8.1. Ši instrukcija turi būti peržiūrėta, koreguojama ir (ar) papildoma, bei iš naujo patvirtinama šiais atvejais:
8.1.1. įsigaliojus naujiems ar pasikeitus norminiams teisės aktams, į kurių reikalavimus turi būti atsižvelgta instrukcijoje;
8.1.2. įvykus Įvykiui ir paaiškėjus, kad reikia pakeisti ar papildyti instrukciją;
8.1.3. pareikalavus kontroliuojančioms valstybinėms institucijoms.
8.2. Už dokumento atnaujinimą yra atsakingas Darbuotojų saugos ir aplinkosaugos skyriaus vadovas.